

**In Hippocratis librum peri kardiis exercitationis primae partem primam, ... /
praeside Georgio Segero, ... In Athenaei Gedanensis ... ad diem 21. Aprilis
M DC LXXIIX ... ; subjicit Zacharias Zöllerus.**

Contributors

Seger, Georg, 1629-1678.
Zöller, Zacharias.

Publication/Creation

[Gedani] : Imprimebat David-Fridericus Rhetius, [1678]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/c8erdys5>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

IN
HIPPOCRATIS
LIBRUM

ΠΕΡΙ ΚΑΡΔΙΑΗΣ
EXERCITATIONIS PRIMÆ
PARTEM PRIMAM,

AUSPICE DEO,

PRÆSIDE

GEORGIO SEGERO,

Phil. & Med. Doct. Medico Regio,

Physico Gedanens. Ordin. & Medicinæ

ac Physices Prof. Publ.

Publicæ Placidæq; Censuræ,

IN ATHENÆI GEDANENSIS

Auditorio Maximo,

Ad diem 21. Aprilis clc lcc LXXIIX.

horis antemeridianis

subjicit

ZACHARIAS ZÖLLERUS,

THORUNIENSIS.

Imprimebat DAVID - FRIDERICUS RHETIUS.

INCLVTO

REGIÆ ATQVE FLORENTISSIMÆ
THORUNIENSIVM REIPUBLICÆ
MAGISTRATUI,

VIRIS

MAGNIFICIS, NOBILISSIMIS,
AMPLISSIMIS, CONSULTISSIMIS,

BURGGRABIO REGIO,

PRÆSIDI,

PROCONSULIBUS

Et

CONSULIBUS,

PATRIBUS PATRIÆ

GRAVISSIMIS, MERITISSIMIS,
MUSARVM FAUTORIBUS GRATIOSISSIMIS,

DOMINIS ET PATRONIS

ÆVITERNUM COLENDIS,

VENERANDIS,

FELICITATEM OMNIGENAM

P.

MAGNIFICI PROCERES, VENERANDI NO-
MINA COETUS
SANCTA, THORUNENSIS SIDERA CLARA
POLI,

Quemcunq; æthereas voluit natalis ad auras,
Exceptum vestris mœnibus, ire dies;
Ingratæ mentis crimen patrâsse videtur,
Si patrium nullo tollat honore solum:
Si nullis laudum titulis, nullisque Camœnis,
Vestra tot inCives inclyta facta canat;
Si penitus nullos ausit perferre labores,
Qui Patriæ possint expediisse suæ.
Namque adamantæis natos sibi nexibus omnes
Devincire suos patria rura solent.
His omnes meritò fas est impendere curas,
Horumque optatis invigilare bonis.
Jussus divinos alium, sacrataque Verba
Numinis æterni voce referre decet;
Defendunt alii, decus inviolabile mundi,
Justitiam, Legum quæ Fora sancta facit:

Præstan-

Præstantes alii Phœbæis Artibus omne
Morborum cupiunt tollere triste genus;
Mercurio impendunt alii sua munera vitæ,
Atque alios aliud grandius urget opus.
Sed Vobis, PATRES PATRIÆ, Deus Urbis habenas,
Cunctaque præ reliquis nobiliora dedit.
Vestros ante oculos studium ponamus oportet,
Olim quod Patriæ consuluisse queat.
Me quia Pieriæ Gedanensem Heliconam colentem,
Musæ Pœoniis implicuere Choris:
Hæc Artis Vobis Medicæ primordia sisto,
Suscipite hæc placida munera parva manu.

Vestrarum
Magnificent. ac Generositat.

Devotissimus
Z. ZOELLER.

COROL.

B. C. D.

Anno
1661.

Annus vertitur post decimum septimus, ex quo *Basilea Dissertationem de legitimo Libri ætæ Kappius or- tu Medico* exhibui orbi. Primarius tùm quidem instituti mei scopus is erat, ut pressò saltem digito nobiles doctrinas, in illo Libello comprehensas, indicarem, atque monstrarem, esse eum veram ac genuinam *Hippocratis* sobolem, & idcirco tanti momenti, ut quis in doctrinâ Hippocraticâ exercitatus susceptâ illius Explicatione opimum publico exhibere posset laborem. Licet enim Acutissimus *Martianus* Annotationibus suis ingeniosissimis Libellum hunc egregiè illustraverit, quia tamen, illo ipso attestante, (a) *Hippocratis doctrina fons est indeficiens, quem exhaustire est impossibile, & ex quo factum est, ut nemini per tot secula occasio defecerit, proprium ingenium in ea exercendi, nec deficiet in posterum*; meritâ semper laude dignos censui illos, qui si non in toto fonte illo repurgando, in quibusdam tamen rivulis, ex eo promanantibus, extergendis, qualemcunque locant operam. Unde, cum Optimi illius Librorum Hippocraticorum Explanatoris *Theodori Zvingeri* Commentarius in eundem Libellum, quem *Martianus* (b) citat, aut, quod dolendum, perierit planè, aut, quod optandum, in schedis Zvingerianis adhuc latitet: id unice semper in votis habui, ut hocce præsertim Seculo, perspicacium ingeniorum feracissimo, defectum Commentarii Zvingeriani quis compensaret. Inprimis quia & iste se etiam post *Martianum* optimo jure interpretationem dicti Libelli suscepisse, eadem exceptione tueri posset, quâ *Martianus* post *Zvingerum* usus est (c) in hunc modum: Hunc pariter Librum dilucidavit *Zvingerus*, verum, quia multa obscura continet, non est mirum, si nonnulla ipse præterierit, circa quæ labores nostros impendere cogimur. Cæterum, lubens equidem fateor, fuisse magni nominis quosdam Viros, qui post editionem supra memoratæ Dissertationis meæ, id à me requisiverunt, ut ego ipse hunc in me susceperem laborem. Accessit *Job. Antonides van der Linden*,

(a) in præfat. ad Lect.

(b)

in præfat. annotat. in lib. de cor- de. p. 52. E.

(c) L. cit.

den, Vir in Oraculorum Hippocraticorum explanatione optime versatus, qui eandem Dissertationem, seu Commentarium in dictum Libellum, Lectori suo (d) commendavit. At sicuti tum de Scr. Med onus hoc humeris meis impar esse fassus sum ultro(e), ita & idem lib. 2. pag. hucusque omni vitavi studio, quippe qui meo me metiri modo. 650. a. dulo jam olim didici. Ut tamen languidum aliorum palatum (e) in Epist. denuo stimulem, placuit sequentes consignare Exercitationes, in quibus nativam dicti Libelli obscuritatem ex parte distate me. e cutere, pro virili tentavi. Si curiosis in hoc studio magis ver- Dissert. satis satisfeci, est quod mihi gratuler, sin minus, sufficit me id tentasse. quod prater solum Martiansum (de Zvingero enim res est dubia) nemo, & idcirco vel in hac quoque temeritate virtutem (f) in prefat. spectandam esse; ut cum Martiano (f) loquar, quem amo. ad Lect. Omnia autem propitio facturum sum Numine.

EXERCITATIO PRIMA

DE CORDE.

CAPUT I.

de FIGURA CORDIS.

I.

Resp.
ZACHARIA
ZÖLLERO,
Thoron.

Xercitationi isti, inter eas, quas in Hippocratis Libellum weßi naxpßing consignare constituimus, merito primum tribuimus locum. Potissimam namque Divini Senis intentionem in conscribendo illo Libello hanc fuisse, ut nobilissimi visceris

visceris descriptionem succinctam medicæ suæ traderet familiæ, nulli dubitamus.

II. Hinc quæcunq; ad Cordis exactam delineationem, ratione Figuræ, Coloris, Membranarum, Substantiæ, Situs, Partium diversarum, & imprimis Auricularum, Ventriculorum ac Vasorum, Alimenti item, Motus & Usus pertinent, adeò concinnâ proposuit brevitate, ut minimè vanum sit *Martiani* de libello nostro iudicium, quod istius est commatis (a): *Præsens de Corde inscriptus liber, hujus visceris structuram & actiones adeò exactè describit, ut quidquam addere super hanc materiam, posteritati relictum minimè fuerit.* (a) in præf. Annot. in hunc Lib. p. § 2. C.

III. Auspicaturus autem descriptionem Cordis *Hippocrates*, primò omnium quæ *Figura* illius sit externa indicat. Nec sine causa. Prius enim Cor clausum ac sanum demonstrant *Anatomici*, quam id referant; ut scil. naturalis figura *Spectantium* oculis debitè exhibeatur, quæ læso læditur Corde.

IV. Accedit quod illo ævo, *Aruspicinâ* in Græciâ maximè florente, Cordis, qua figuram suam, in victimis contemplatio, primarium sæpe fuerit sacrificulorum officium, idq; non semper explorato prius jecinore, sed etiam sæpe Cordis inspectione isti præmissâ. Quod enim aruspices extispicia sua eodem semper modo ac ordine non instituerint, ex *Galeno* patet, qui (b) *Cor victimæ viventi in sacrificiis exemptum, sæpe ad tempus aliquod pul'sasse, imò ipsas victimas interdum erepto corde, arisq; jam imposito, cum respirare & intentè clamare, tum verò etiam tantisper fugere, visas esse,* (b) *Meth. med. Lib. 2. cap. 6. Cl. 7. f. 13. A.*

(c) (c) testatur. Quod fieri non potuisset, si neglecto de Hipp. & corde jecinoris contemplationem semper præmisisset. Et hoc etiam indicare videtur *Cous* noster, in Plat. decr. sent. lib. 2. cap. 4. Cl. 1 f. 236. H (d) cap. 5. vers. 1 vid. tem eos etiam in inspectione extorum observasse, que Gal. cur negemus?

habet in hunc locum Comment. 1. art. 16. Cl. 7. f. 110.

(e) cap. 1. V. Est verò juxta Optimum Senem (e) Cor figura vers. 1. ὁμοίη πυραμίδι. Velut pyramis explicat Janus Cornarius. Anutius Foesius pro vocabulo pyramis meta substituit nomen. Fabius Calvus, qui istos præcessit, sic

(f) Element. lib. 11. vertit: Cor figura metæ conove sive pyramidi simile est.

Nos dum Cornarii interpretationem eligimus, non tamen reliquos errasse dicimus. Est nimirum Cor figura velut pyramis, aut conus, aut etiam meta

(g) quædam. Neq; enim hic vox pyramis in eâ significatione sumitur, quâ à cono distinguunt accuratiores ad vocab. πύραμις.

(h) Syn. tag. Anat. cap. 10. p. 122. Geometræ, & inter hos ipse istorum Antesignanus Euclides (f): Sed denotat saltem eam figuram, qua corpus aliquod à lato in acutum tendens, flammam ignis suâ figurâ refert, ut quidem Æmilius Portus apud Suidam

(i) (g) appositè monet.

de Ludis VI. Neque etiam hic litem movemus Calvo & Circens. l. 1. Foesio, horumq; vestigiis insistenti Jo. Veslingio (h), qui cap. 14. p. 32. 33. bus metæ similitudo arrisit. Tribuebatur olim vox Meta, referente Onuphrio Panvinio (i), illis terminis, qui singulis Spinæ, in Circi medio existentis, (quam Plin. Part. 2. p. 912. etiam Euripum vocatam esse defendit (k) Illustr. Sal. fol. 2. D. massus;) extremitatibus erant appositi. Quæ tamen

Metæ

Metæ non semper eandem referebant figuram. Ut plurimum quidem quælibet Meta unicam obtinebat basin, cui ternæ impositæ erant summitates seu cuspides. *Salmasius* id in omnibus metis observatum fuisse monet (l), causamq; addit. Quod etiam *Homeri* testimonio *Jo. Argolus* in suis ad *Panvinium* Notis confirmat (m). Et hujusmodi metas tricuspides exprimit *Panvinus* in plurimis figuris; qui globos singulis summitatibus impositos Ova vocat, non tamen consentiente *Salmasio* (n). Interdum ad quamlibet Spinæ extremitatem tres metæ coniformes totidem fundamentis distinctæ, totidemq; ovis seu Sphæris decoratæ, ponebantur; quales in Hippodromo *Aureliani* Imp. & Circo *Neronis* ostendit *Jacobus Laurus* (o). Nonnunquam cuiuslibet Spinæ extremitati apposita erat Meta, habens ternas summitates, uni basi impositas, ovisq; destitutas; quales in Tabula Ludorum Circensium, Fulginii celebrari solitorum (p), proponit *Panvinus*. Quandoq; etiam meta figuram referebat unius saltem columnæ coniformis, quæ tamen itidem ovum seu Sphæram aut pilam, ut *Salmasius* mavult, habebat impositam. Et hæc aut nullam fundebat aquam, quales *Laurus* (q) in Floræ Circo depingit: aut etiam affatim eam fundebat, meta sudans ideo dicta; quales juxta Naumachiam *Neronis* & *Titi* Amphitheatrum dictus exhibet (r) *Laurus*. Sic igitur diversas figuras obtinuisse Metas nulli dubitamus. Quia tamen illius Metæ tricuspideis, quæ ovis caret, extremitates, cordis effigiem satis egregiè exprimunt; *Perottus* (s) insuper Metam terminum proprie significare monet, quo agrorum mensores utebantur; & (t) Pyramidem à

(l) L. cit. p.

910 col.

2. A. & p.

913. col.

1. A. B.

(m) p. 27.

b. (n) l. cit.

p. 911. col.

1. E.

(o) Antiqu.

Urbis Ro-

mae, lib. 2.

fol. 83. 84.

(p) est ea

tabula in-

serta pag.

41. & lit.

L. signata.

(q) L. cit.

f. 82.

(r) in Com-

plemento

Antiquit. f.

87. & 90.

(s) Corn.

cop. col.

1020. lin.

55.

(t) L. cit.

col. 4. lin.

Latiniis 17.

Latinis Metam vocari hanc ob causam putat, quia termini agrorum, qui à metiendo, hoc est, mensurando Metæ vocantur, formâ pyramidum edificari solent: (quamvis

(u) similis figuræ termini apud Hyginum (u) non sint expressi:) eo respectu & Cor Metæ assimilari posse lubentes largimur.

constituendis. Qui reperitur in Wilh. Göesii Opere de Re agraria pag. 212. seq. Vid. etiam, quæ in eodem Opere pag. 247. seq. de variis terminis è diversis Autoribus proponuntur.

VII. Sic igitur juxta Hippocratem Cor pyramidis,

(x) aut ut Democritus (x) & Galenus (y) loqui amant, con-
in Lib. de refert formam. Quæ Anatomicorum superioris se-
natura culi Latinorum Antesignanus Andreas Vesalius ita ex-
hum. qui pressit (z): Cor pyramidalis turbinatæve quodammodo fi-
reperitur gura visitur, quum scil. ex latiore basi in mucronem sensim
inter Epist. desinit, multoq; longius quam crassum spectantibus sese offert.
Hipp. pag. Loquitur autem de Corde humano, vel mortuo, vel,
1289. ed.

si vivit, dilatato, diastolemque patiente. Cono namque
Foef. si vivit, dilatato, diastolemque patiente. Cono namque
(y) Lib. 6. à basi in perisystole recedente longiusculum reddi Cor, peni-
de usu part tus nobis persuasit Fidelissimus noster Præceptor Tho-
cap. 7. Cl. mas Bartholinus (a), Anatomicus supra omnem Secan-
1. f. 149. tium invidiam olim jam positus, nunc verò optimo
H. 150. A suo merito in supremo Tribunali Regio Assessor di-
(z) de gnissimus.
Corp. hum.

fabr. Lib. IIX. Sicuti autem Cor in diastole & dilatatione
6. cap. 9. pyramidalem seu conicam refert figuram; ita contra
pag. 729. in systole & constrictione sphericum pene est, ut Jo.
(a) Anat.

Barth. Lib. 2. cap. 6. p. 378.

(x) *κωνοειδὴς δὲ καρδίη.*

(y) *ῥέγων ὁμοιότατον κώνω. Et mox: κωνοειδὴς.*

Ant. van der Linden recte monet (b), consentiente (b) *Med.*
 etiam (c) laudato jam *Bartholino*. Faciuntq; huc se-*physiol. L.*
 quentia *Cor* verba (d): *Cor hominis rotundius consti- 2. cap. 6. S.*
 tum, quam in omnibus *Animalibus*. Aut, ut *Galvus 70. pag.*
 transtulit: *Cor in homine rotundius est, quam in ceteris 166.*
animalibus. *Cornarius* sic vertit: *Cor rotundius ac oblon- (c) Anat.*
 gius, quam in omnibus *animalibus*. Quam interpretatio- *Barth. L.*
 nem *Mercurialis* (e) approbavit, quia non emendavit. *cit. p. 377.*
 Ubi quidem *Id oblongius* de suo addidisse *Cornarium Corp. reserct*
 putat *Foesius* (f), & post istum *Riolanus* (g), quando- *cap. 1. v. 3.*
 quidem in græco codice vocula *περὶ μὴ κεσέξη* non *pag. 916.*
 reperitur. Sed pace tantorum *Virorum* dixe- *(e) in sua*
 rim, *Cornarium* nil addidisse, nisi quod vox *σεργυ- Edit. Ope-*
ρὺ λωλέξη requirit. Quia enim vox *σεργυρῶς* *rum Hipp.*
 non tantum significat id quod rotundum est aut con- *Class. 4.*
 globatum, sed & quod instar cylindri teretem re- *p. 47. A.*
 fert figuram: (unde & *Galenus* (h) *Specillum chirur- (f) in no-*
 gicum, quod non tantum rotundum sed & oblon- *tis adhunc*
 gum est, *σεργυρῶν μήλην* ab *Hippocrate* vocari *locum pag.*
 monet) optimè *σεργυρῶς* vocem per oblon- *916. F.*
 gam rotunditatem expressit *Cornarius*. Et licet cy- *(g) Anthr.*
 lindracea figura cordi humano propter mucronem *Lib. 3. c.*
 suum minimè tribui possit, quia tamen *Euclide* (i) con- *12. p. 234.*
 sentiente, cylindri ratione axium & basium conis si- *(h) in Ex-*
 miles esse possunt, vel sic quidem *Cornarii* versionem *planatione*
 veram esse palam fit. Nam *coni basis circulus est,* *Linguarū*
 ut *Aristoteles* (k) monet. *Hipp. Ex-*
traord. f.
78. b.
(i) Elem.
Lib. 11.

IX. Ne-def. 24.

(k) *Probl. Sect. 3. prob. 9.*

(d) ἡ καρδίη σεργυρῶς καθεσέωσα πάντων
 ζώων.

IX. Neque verò etiam Hippocrati adeò contrarius est *Autor Libri de Anatomia vivorum, Galeno adscripti*, qui postquam docuit, quomodo Cor ex mucrone multiplicatis continuò crescentibus circulis (fibras intortas vocat apud Bartholinum (l) accuratissimus ille Anatomicus Nicolaus Stenonius) in basin usque assurgat, sequentia subjungit (m): *Et hic gradata est ipsius f. 47. C. figura ad similitudinem pineæ.* Et paulo post (n): *Cordis figuram pineatam esse*, monet. Cor enim, ut verbis Vesalii (o) hæc exprimamus, *nuci pineæ utcunq; respondet, quum scil. ex latiori basi in mucronem (et paulo quam nucus pineæ acutiorem, ac sinistrorsum veluti detortum) sensim desinat.*

X. Cæterum quæcunque hæctenus ex Hippocrate & pro illo de Cordis figura prolata sunt, non de Corde cujuscunque animalis, sed saltem de humano sunt sumenda. Cor enim simile non habent ea, quæ Cor de prædita sunt, inquit Aristoteles (p). Unde vel ideò optimo jure illos reprehendit Galenus (q), qui neglecta cordis humani sectione, cor bubulum saltem inciderunt, quod tamen ab humanis plurimum discrepat. Neque vero etiam accipienda sunt de Corde hominis, in quacunque ætate constituti, sed potius de Corde hominis, florentem aut consistentem ætatem ingressi. Cor enim hominis, ut Galenus, (r) monet, *ab initio ita parvum est, ut nihil à milii semine, aut, si majoris,*

(q) ὡς ἐστὶν ἀνομοιότατον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.

(r) τὴν καρδίαν ὅτε σμικρὰ ἐστὶ καὶ ἀρχαῖα, ὡς κέχρηται μηδὲν διαφέρειν, ἢ εἰ βέλκεται.

vis, fabâ distet. Jo. Gallego de la Serna (f) Coriandri (f) de substituit semen. Ea autem à veritate non ita esse aliena, facile patebit ex iis, quæ de Ovis humanis post *princ. gene- rat. Tract.* Harveum (i) annotarunt Viri Curiosissimi, Nicol. Ste- *1. Lib. 3. cap. 19. p. 144. b.* nonius (u), Joannes van Horne (x), Theodorus Kerckringius (y), & qui istum additis insuper eruditis quibusdam (t) *Exerc. 1. p. 2. & Ex. 62. p. Mich. 286. seq. & Ex. 63. p. 291. seq.* animadversionibus secutus est Jo. Baptista Denisius (z), Jo. Swammerdamus (a), Regnerus de Graef (b), Christianus Frid. Germannus (c), & qui hos omnes antecessit Rupertus Beslerus (d), quamvis non sine notabili Swam- merdami (e) censurâ.

(u) in Epist. de Anat. Rajæ p. 67. in hist. dissecti piscis ex canum genere p. 145. (x) in Prædr. de partibus generat. in utroq. sexu. (y) in I. bnogr. Anthrop. (z) en pre- miere, quatrieme & cinquieme memoire con ernans les Arts & les Sciences. (a) de uteri mul. fabr. cap. 1. pag. 15. sequ. (b) de Mul. org. generat. cap. 12. p. 179. seq. (c) Dissert. de Ovo hum. §. 10 seq. (d) in adm. fabr. hum. mul. &c. Tab. 1. & 3. (e) L. cit. pag. 20.

XI. Et ob eam, quæ Cordi à natura concessa est, figuram pyramidalem pars ejus superior, quæ latior

est & rotundior, Hippocrati (f) κεφαλή; & inferior, (f) Lib. de Corde c. 5. vers. 6. (g) L. cit. cap. 4. vers. 3. *ῥεγχος* (g) vocatur. Latini illam Basin, Caput aut Radicem; istam Mucronem, Cuspidem, Verticem, Conum aut Apicem Cordis nominant. Ubi quidem quod ad illam denominationem, quam *Cornu* basi dat, attinet, de ea non erimus adeò solliciti. Vocem nam-

que κεφαλή, sicut & Latinam Caput, non saltem de illa parte corporis, quæ collo superimposita est, sed & de aliarum partium extremitatibus crassiori- bus ac rotundioribus dici, notissimum est. Unde &

(b) de Anat. *Galenus* (b) testatur, quod jam olim *Cordis basin caput*
adm. Lib. *visceris nonnulli vocaverint.* Qui tamen ipse *βάσεως*
7. cap. 3. potius appellationem retinere maluit. *Aristoteles* (i)
Cl. 1. f. 24. E. Et eam *τὸ κωρτὸν τῆς καρδίας* vocat, quod *Gaza* red-
de usu part. dit, *partem cordis ampliore & gibbans*; *Scaliger* (k) sub-
Lib. 6. c. stituit *curvam*. Apertius tamen verit *Cass. Hoffmannus*
7. Cl. 1. f. (l) per *partem convexam, devexam, gibbosam*. Quid ve-
149. H. (i) de Hist. *τὸ* vocabulum *ῥεαχος* propriè denotet, aut quo-
anim. Lib. modo emendandum sit, non ita conveniunt Aucto-
1. cap. 17. res. Accentum in prima syllaba agnoscit *Editio Basi-*
(k) in Com. *liensis Græca*. Eum ibidem quoque posuit *Mercurialis*,
ad hunc loc. retinuitque *Foësius* in ipso textu. Mucronem inter-
t. 190. pretatus est *Calvus*, & post eum *Foësius*, *Caudam Cor-*
pag. 133. *narius*. Et sane sic explicandum esse illud vocabulum,
(l) Inst. è præcedentibus *Coi* verbis optimè colligere licet.
Med. Lib. Sed *ῥεαχος*, cum accentu in primâ Syllaba, non
2. cap. 52. reperitur in Lexicis, etiam vetustioribus. Mendam
5. 2. pag. igitur Librariorum subesse, unanimiter statuunt In-
118. terpretes. Ea verò quomodo probè emendanda?
(m) in no- Sunt, qui accentum ad ultimam rejiciunt Syllabam,
sis ad cita- & pro *τὸν ῥεαχον* legunt *ῥεαχὸν*. Et hanc le-
tum Cui lo- ctionem etiam admittit *Foësius* (m); quem secutus est
eum. pag. *Lindenius* in sua *Editioe Operum Hipp.* Eandem quoque
323. num. in suis Codd. reperiri testatur *Cass. Hoffmannus*. Quam
16. & in tamen rectè (n) rejicit, quia vox *ῥεαχος*, ἀπο
Oecon. *ῥε*
Hipp. pag.
467. 4.
(n) Inst.
Med. L cit

(h) τὴν βάσιν τῆς καρδίας ἐνιοὶ κεφαλὴν ὀνο-
 μάζουσιν ἰσσωπλάγχν.

Ἰδὲ τὸ ἄκρον ἄγειν sic dicta, significat urinæ dedu-
ctorem, seu illum ductum, quem etiam Latini Ura-
chum vocant. Huic verò nullum omninò commer-
cium est cum Corde. In abdomine namq; ab umbi-
lico ad vesicam protenditur, vesicæq; urinariæ fun-
dum peritonæo annectit. Quam difficultatem vi-
dens *Foësius* τὸ ἄκρον non male forte reponi posse (o) (o) innotis
suspiciatur, ut cordis summus mucro intelligatur. Idque & *Oecon.*
vel quia *Hesychius* τὸ ἄκρον per τὸ ἔχαστον, ^{L. cit.}
quod extremitatem denotat, exponit: vel quia & ^{(p) Hist.}
Cornarius τὸ ἄκρον expresse videtur, cum cor- ^{Anat. Lib.}
discaudam dixit. Et hanc quidem vocabuli ἄκρος ^{9. cap. 10.}
per τὸ ἄκρον emendationem sequuntur quoque, ^{(q) Theatr}
Andr. Laurentius (p), *Cass. Baubinus* (q), & *Jo. Ant.* ^{Anat. Lib.}
van der Linden (r). Quamvis *Laurentius* etiam ἄκ- ^{2. cap. 20.}
ρον legendum esse conjiciat. Est autem, referente ^{p. 217.}
Suidâ (s), ἄκρος summa vel posterior hasta pars, quæ ^{(r) Med.}
σαυρωτήρ etiam vocatur. Neque tamen & isti satis- ^{Phys. Lib.}
faciunt *Cass. Hoffmanno*, utpote qui (t) pro τὸν ἄκ- ^{2. cap. 6.}
ρον non ἄκρον, nec ἄκρον, multo minùs ^{art. 12. §.}
ἄκρον, sed ἄκρον, ἀπὸ τῆς τῆς ἄκρον ἄγειν (t) ^{65. p. 163.}
sic dictum, legi debere censet. Cum sicuti ὁ ἄκρος
B 2 ille

(s) ἔστι δὲ ἄκρος τὸ ἄκρον Ἰδὲ δὲ ἄκρος, ἢ τὸ
ὅπωςθεν μέρος, ὃ καὶ σαυρωτήρ κα-
λεῖται.

ille est, qui in militia extremum claudit agmen, ita quoque & mucro sit hujusmodi extrema pars cordis. Nobis verò, siue ῥεᾶγιον legatur, siue ῥεῖαχον, aut etiam ῥεαγόν, perinde erit, modo eo vocabu-

(u) de lo mucro cordis indigitetur. Aristoteli (u) dicitur
hist. Anim. Lib. 1. cap. 17. Ἰὸ ὀξύ & ἰὰ ὀξέα pars acuta, aut etiam (x) Ἰὸ ἀκροῦ
 (x) de Ἰῆς καρδίας extremum seu summum cordis. Galenus (y)
Part Anim. Lib. 3. cap. 4. κορυφὴν verticem, & (z) Ἰὸ καίῳ πέρας ἢ ἰὸν
 πυθμὲνα oram inferiorem ac fundum vocat.

(y) de Anat. adm. Lib. 7. cap. 3. Cl. 1. f. 94. E. & cap. 7. f. 95. D. & cap. 11. f. 96. H. (z) de usu part. Lib. 6. cap. 7. Cl. 1. f. 150. A. B.

XII. Cur verò Cor humanum pyramidalem seu conicam obtinuerit figuram, quia Hippocrates non addidit, nos quoque non apponemus. Unde quæ de securitate particularum Cor constituentium, istarumque in dignitate gradibus diversis, & hinc emer-

(a) de usu gente figura, Galenus (a) obtendit: aut quæ Auctor Lib. part. Lib. bri de anatome vivorum (b) ex minori læsione simili-
 6. cap. 7. busque diducit: aut quæ Galenum secutus Th. Rod. à
 Cl. 1. f. 149 Veiga (c) quadruplici medio exprimit: aut quæ ex
 H. & 150. radiis vitalibus Robertus Flud, aliàs de Fluctibus dictus,
 A. (d) colligit; aliis examinanda relinquimus. Quibus
 (b) Spur etiam controversiam, exinde inter Meletium & Lau-
 fol. 47. rentium (e), cujus quoque sententiæ sunt Jacobus Car-
 C. & 53. pus (f) & Attilius Bulgetius (g), atque Riolanum (h) Me-
 F. letii promachum ortam, decidendam committimus.
 (c) Art. Med. cap. CA-

28. pag. 49. b. (d) Hist. Microcosm. Tract. 1. Sect. 1 Lib. 8. cap. 8. pag. 176.

(e) L. cit. (f) in Isagog. Anat. cap. de Corde fol. G. 6. b. (g) de Affect. Cordis Lib. 1. cap. 2. pag. 4. (h) Anthrop. L. cit.

CAPUT II.

de

COLORE CORDIS.

I.

Figuræ subjungit Hippocrates Colorem, quippe qui circa illius demonstrationem in oculos inspectantium ultrò incurrit.

II. Verba optimi Senis, (a) hæc sunt: *χρῶμιν δὲ κατὰ κορῆς ποινικέα*. *Calvus* sic vertit; *colore autem admodum rubro purpureo* sive *phæniceo*. Cornarius; *colore autem abundè puniceo*. Fœsius convenit cum Cornario, nisi quod pro *voculà abunde* substituat vocem *admodum*. Ubi quidem quod ad adverbium *κατὰ κορῆς* attinet, sive illud cum *Calvo* & *Fœsio* per *admodum*, sive cum *Cornario* per *abunde*, aut etiam cum *Lindeno* (b) per *saturate* explicetur, perinde erit. Cur (b) *Med. Physiol. Lib. 2. cap. 6. §. 72. pag. 169. a.* verò *Hesychius* (c) adjectivum *κατὰ κορῆς* idem significare velit quod *ὀχληρὸς*, divinent alii. (c) *in Lexico suo. (d) de Variet. rerum Lib. 13. pag. 890. & sequ. de subtil. Lib. 4. p. 314. seq.*

III. Vox autem *Ποινικέα* quomodo explicanda sit, non adeò planum. *Phæniceam* latinè dici posse extra dubium quidem est, sed sic non solvitur dubium. Acutissimus *Cardanus*, dum (d) colorum potissimas differentias recenset, nullam phœnicei mentionem facit. Subtilissimus *Scaliger*, dum (e) longam seriem colorum nectit, de phœniceo tamen adeò parcus est, ut de eo non nisi sequentia (f) propo-

B3

sue- Lib. 4. p.

314. seq. (e) de Subtil. Exerc. 325. sect. 6. & sequ. (f) L. cit. sect. 13. p. 998.

fuerit verba: *Nigra igni addito* Φοινικῶσαι. Nos qui id unicè jam intendimus, ut colorem phœniceum vocabulo latino, ceu magis notiori, exprimamus, missis aliorum subtilitatibus, cum *Cornario & Foëstio* phœniceum Græcorum colorem à Latinorum puniceo diversum non esse, asserimus. Rationem asserti sup-
 (g) in Tr. peditat nobis Clarissimus Jo. Ger. Vossius (g), dum co-
 de Lit. per- lorem, qui nunc puniceus nominatur, Veteribus,
 mut. sub omisâ aspiratione, pœniceum dictum fuisse, unde
 æ mutatur in u. Et in mutato æ in u puniceum emergit, disertè monet.
 Etymol. Neque tamen ideò censoriam illorum merebimur
 lingv. Lat. virgulam, qui ex Illustr. *Salmasii Exercit. Pliniani* (h)
 sub voce puniceum à phœniceo plane diversum esse osten-
 phœniceus, dent. Ea enim quæ *Salmasius* de diversâ origine
 pag. 389. Ἰϛ Φοινικῶ, quod Latinis puniceum dedit, assert,
 a. (b) pag. 1330. G. resolvi possunt ex *Galeno*, utpote, qui, ubi coloris
 seq. phœnicei mentionem facit (i), non tam à phœnice seu
 (i) Comm. palma colorem phœniceum, quam ab isto Ἰὸν Φόινικα
 2. in progn. denominari censet. Certo nobis argumento, quod
 Hipp. aph. 39. Cl. 4. color Φοινικῶς, quo prædita est palma aut ejus
 f. 201. fructus, non differat ἀπὸ Ἰϛ Φοινικῶ, quod La-
 G. tinis puniceum dedit, quodve phœniceus Græcorum
 (k) Noët. color idem sit qui Latinorum puniceus. Cui ista non
 Att. Lib. satisfaciunt, recordetur querelarum, quas Viri docti
 2. cap. 26. apud *Gellium* (k) de incertis colorum appellationibus
 pag. 102. instituunt;

(i) ἔκ ἀπὸ Ἰϛ Φόινικος ὠνομάσθαι τὸ Φοι-
 κῶν, ἀλλ' ἀπὸ Ἰϛ Φοινικῶ Ἰὸν Φόινικα.

instituant; cogitetve insuper, quod & hic locum habeat egregium illud *Cardani* (l) effatum: *velle nunc in* (l) *de Substantacolorum confusione de illorum nominibus tractare juxta til. Lib. 4. antiquorum sententiam, res est & difficillima & immensi p. 3 14. negotii.*

IV. Sed, inquires, qualis tandem est ille color phoeniceus seu puniceus? *Suidas* (m) *τὸ Φοινικῆν* (m) *sub voce* *φοινικῆν*. dicit esse *ἐρυθρὸν, πυρρὸν*, i. e. *rubrum, rufum* T. 2. pag. seu *rutilum*. *Hesychius* (n) idem *Φοινικῆν* explicat per 1095. *πυρρὸν, κόκκινον, αἱμαλωδες*, i. e. *rufum, eadem voce* *coccineum, sanguineum*. Ubi eum per *coccineum* intelligere phœniceum exinde liquet, quia ipse (o) *τε-* *sub voce* *κόκκινον*. *statur, quod ex cocco phœniceus hauriatur color*. Habet (p) *Noct.* nimirum phœniceus color *exuperantiam ruboris*, ut *Att. l. cit.* cum *Frontone* apud *Gellium* (p) *Foësius* (q) loqui amat, p. 104. & convenit cum colore sanguineo. Unde etiam (q) *in Oe-* *con. Hipp.* *Suidas* (r) eundem tribuit sanguini, & corpus cruentum phœniceum reddi dicit. *sub voce* *φοινικῆν*.

V. Quæ cuncta cum ita se habeant, (ne aureum illud *Galenii* monitum, quod supra citatis verbis non multo post subjungit, & quo nominibus eatenus tantum studendum esse monet, quatenus conferunt ad illustrationem eorum, de quibus agimus, negligamus) ante memorata *Coi* nostri verba sic interpretamur, ut perinde sit, seu cordi tribuas colorem puniceum, seu saturatè rubeum, seu sanguineum. *Rationem* hanc dat *Lindenus* (s): *Ἐν τῷ* *sub voce* *φοινικῆν* *βαπτέται* *χρῶμα*. *χρῶμα*.

(o) ἐκ τοῦ κόκκινου τὸ Φοινικῆν βαπτέται χρῶμα.

tio solidior, quam alibi, est in corde: hęc etiam color, quam in aliis visceribus, est obscurior.

(t) de de-
cret. Hipp.
& Pl. L.
6. cap. 8.
cl. 1. f.
266. C.
(u) Spur.
f. 45. D.
& f. 56. G.

VI. Favet nobis & hic Galenus, qui Cor eodem colore quo hepar præditum esse expresse (t) docet; ita tamen, ut hepar rubicundius esse agnoscat. (ubi obiter monemus, quod in Veneta Juntarum Editione latina pro voce colore legatur calore, notabili errato typographico, ut è græco textu apparet.) Secutus est eum Auctor Libri de Anat. vivorum (u), qui itidem Cordi rubicundam tribuit carnem.

VII. Notandum autem & hic, quod cuncta ista intelligenda imprimis sint, de Corde humano perfecto ac sano, & præsertim de ventriculo ejus sinistro, utpote quem, ceu dextro crassiorē ac carnosiorē, magis quoque rubeum esse, nemo facile negaverit.

CAPUT III.

de

MEMBRANIS COR VESTIENTIBUS.

I.

Membranarum seu ὑμένων nomine illas in corpore humano venire partes tenues, molles ac dilatabiles, quæ alia membra aliasque partes vestiunt, continent & tumentur, ipsis jam tonforibus lippisque notum est.

II. Hæ

(1) μέλει μὲν ὅτι καὶ ἡ καρδία ἴσ' τοῖς ἴσ' χρωματός, ἀλλ' — ἥπαρ — ἐστὶ ἰσ' σπλάγχνον — ἐρυθρότερον.

II. Hæ ob tutamen, quod partibus, quibus concessæ sunt, præstant, etiam *Tunica* aut *χιλῶνες* ab Auctoribus nominari solent; utpote à quibus duo ista vocabula, *Membrana* & *Tunica*, sæpe indifferenter sumuntur. Quod imprimis ab Antiquioribus factum esse, eosque *Tunicas*, *Membranas* ac *Meninges* in eadem significatione usurpassè, testatur Galenus (a). Idque quam verissimè.

(a) de usu
part. Lib.
4. cap. 9.
cl. 1. f.

III. Quod enim ad Hippocratem attinet, eum voculas ὑμὴν, χιλῶν, μήνιγγες, quibus & vocem δέρμα addimus, sine omni differentia adhibere, nemo, qui vel leviter Opera illius evolvit, negabit. Sic vesicæ membranam & ὑμένα nuncupat (b), & χιλῶνα (c), & δέρμα (d). Sic oculorum membranas modo χιλῶνας appellat (e), modo δέρματα (f). Et pericardium, quod in libello nostro (g) χιλῶνα nominat, alibi (h) ὑμένα vocat. Addent forsitan alii & μήνιγγα (i), sed nobis non consentientibus, quandoquidem hæc vox membranam potius illam, quæ Cor proximè ambit, denotat, ut paulo post (k) ostendetur.

(b) de natura mul.
c. 36. vers.
3. Op. Sect.
5. p. 579.

(c) de Carn. cap.
3. vers. 5.
S. 3. p.
249.

(d) de nat. mul. L. cit.

(e)

IV. de Carn.

cap. 18. vers. 8. 9. p. 253. (f) de Carn. cap. 18. vers. 3. 4. & 9. p. 253. Et de loc. in hom. cap. 5. vers. 1 3. S. 4. p. 408. (g) cap. 1. vers. 2. (h) de Off. nat. cap. 6. vers. 4 S. 3. pag. 274. (i) de Carn. cap. 6. vers. 1. S. 2 p. 250. (k) S. XIV.

(a) οἷγε παλαιῶι, καὶ χιλῶνας, καὶ ὑμένας, καὶ μήνιγγας γε, πρὸς ἰσίοις ἅπαντα ἰὰ ἰοιαῦτα καλῶσιν.

IV. *Aristoteli* vocula ὑμῆνν adeò familiaris est, ut (l) *de Hist.* ubi ex professo de corporis membranis agit (l), *nul-anim. Lib.* là alià utatur voce. Liberior autem est illius *Audi-3. cap. 13.* tor pariter ac successor *Theophrastus Eresius*, qui dum 14. & 15. de Plantarum Seminibus agit, pelliculas ista vestien-
Et de Part.

anim. Lib. tes modo ὑμέ¹νός (m), modo χιλῶ¹νός nomine (n) 13. c. 11. designat.

(m) *de Hist. Plant. Lib. 1. cap. 18. pag. 10. lin. 42. & pag. 11. lin. 17. edit. Basil.* (n) *L. cit. c. 19. p. 11. lin. 45.*

V. *Galenus* itidem hisce duobus vocabulis, ὑμῆνν (o) *de anat. adm. lib.* καὶ χιλῶν, adeo frequenter de eadem membranà 7. cap. 2. utitur, ut fere superfluum putemus, exemplis id pro-
(p) *de tem- peram. lib.* bare. Addemus tamen unum & alterum. Sic v. g. 2. c. 3. (q) Cerebri membranas modo ad ὑμέ¹νας refert (o),
de diff. modò ad χιλῶ¹νας (p). Sic ὑμέ¹νες ei sunt, mem-
morb. cap. branæ oculorum (q), cordis (r), hepatis (s), renum
13. Et de comp. med. (t) &c. quæ eadem membranæ oculorum (u), cor-
sec. loc. L. dis (x), hepatis (y), & renum (z) ei quoque sunt
4. cap. 7. χιλῶ¹νες. Sic etiam eodem sæpe in loco ambas has
& meth. denominationes uni tribuit membranæ. Exempla
med. lib. sint; pericranium (a), periostrium (b), membrana ar-
2. c. 6. & teriæ asperæ (c), pericardium (d), plevra (e) & pe-
introduc. ritonæum (f). Imò quod majus est, postquam ut
cap. 15. (y) *de anat.*

supra
adm. l. cit. (s) *de loc. aff. Lib. 2. cap. 4. (t) L. cit. (u) de usu part. lib. 8. cap. 6.*
& de comp. med. sec. loc. lib. 4. cap. 1. & 4. & meth. med. lib. 1. cap. 6. (x) *de nat. fac. lib. 3. cap. 15. (y) de usu part. lib. 5. cap. 11. & Comment. 6. in Aph. Hipp. aph. 5. (z) Comm. in aph. Hipp. l. cit. (a) de comp. med. sec. loc. lib. 4. c. 2. (b) l. cit. (c) de comp. med. sec. loc. lib. 7. cap. 1. (d) de anat. adm. l. cit. (e) L. cit. (f) de anat. adm. lib. 6. cap. 7. Et lib. 7. c. 2. Et de usu part. lib. 4. cap. 9.*

supra (g) retulimus, Antiquos has voces indifferenter (g) §. 11. sumsisse (h) monuit, se quoque eos secuturum expresse (h) de usu addit. Sed sufficiant hi Græci. part. 1. cit.

VI. Adjungimus istis *Plinium*, idque ex occasione quam nobis dedit *Illustr. Salmasius*, qui postquam apud (i) de re *Catonem* (i), non spicas sed sticas ulpici & alii legendu- rust. c. 70. rum esse, ac per has sticas illas tunicas sive membranas, (k) Exere. quibus allium velatur in universum, tum quibus separatim Plin. Part. 2. p. 1062. nuclei ejus vestiti sunt singuli, denotari egregiè pro mo- col. 1. re suo (k) diduxit, hæc paulo post (l) subjungit ver- (l) L. cit. ba: *Plinius tunicas in frumento appellat Lib. XVIII. In Ti- col. 2. B. lia tunicas & membranas. In allio membranas.* Et verè quidem, præsertim quod ad allium attinet. Nam & (m) Hist. hoc in universum, & singulos istius nucleos separa- Nat. lib. tim, tenuissimis velari membranis, expresse (m) do- 19. c. 6. cet *Plinius*. Sic idem quoq; pelliculas frumentum te- Op. Tom. 2. p. 566. gentes *Tunicas* quidem appellat, loco à *Salmasio* cita- (n) Lib. to (n). Eundem tamen *Plinium* etiam frumentis attri- 18. cap. 7. buisse *Membranas*, vocesq; membrana & tunica sine p. 427. differentia usurpasse, vel inde patet, quia & milium (o) l. cit. & panicum membranis contineri (o) asserit, quæ ta- p. 424. men duo frumentis æstivis (p) annumerat ipse. Quod (p) L. cit. verò ad tiliæ tunicas membranasve attinet, quando- p. 422. quidem textus *Pliniani*, ad quem collimat *Salmasius*, caliginem non discussit iste, placet dicti textus verba hic referre, suntque istius tenoris (r): *Inter (r) Hist. corticem ac lignum tenues tunicas multiplices membrana, è Nat. lib. quibus vincula tibia vocantur.* Ubi quia *Dalechampius* pro 16. cap. 14. tunicas legit tunica, nos *Plinii* mentem ita exprimimus: p. 245. *Inter corticem ac lignum tunica è multiplice membranâ con- flata reperiuntur, è quibus vincula conficiuntur, quæ &*

ipsa tilia aut tiliacea vocantur. Cui hæc nostra expli-

(s) in Com. catio displicet, aut aliam sibi excogitet, aut si libue-
Theophr. rit admittat sequentem, quæ est Jo. Bodæi à Stapel(s):
Hist. Plant Inter corticem & lignum alia tenues sunt interiores corti-
lib. 3. cap. ces, & veluti membranæ, à quibus aliarum quoq; arborum
10, p. 181, cortices tilia quoq; vocantur.

b.

(t) in Ep. VII. Sicut autem ex hæcenus dictis abunde satis
Dionis de constat, membranam & tunicam sæpe indifferenter
Othone. p. sumi ab Auctoribus vetustioribus, ita idem quoq; à
202. A. recentioribus fieri facile demonstrari posset, nisi ve-
reremur, ne quis nobis occinat illud M. Salvii Othonis
apud Xiphilinum (t): *Τὶ γὰρ ἔδει μακροῖς αὐλοῖς*

(u) detem- αὐλεῖν.

peram. lib.

2. cap. 2. IIX. Verùm enim verò reperti tamen etiam
Op Cl. 1. semper sunt alii, qui inter membranam & tunicam
f. 16. A. quandam agnoverunt differentiam. Idque etiam
& de usu ne invito quidem Galeno, quippe qui ipse, enumeran-
part. Lib. do partium genesis, membranas à tunicis expressè
16. cap. 1. distinguit (u). Et sanè non sine ratione. Quia enim
Cl. 1. f. res diversæ sunt, diversa nomina licet imponere, inquit in-
214. H. comparabilis Cassp. Hoffmannus in suis Post-curis (x), qua-
(x) Lib. rum apographum, ex ipso autographo exscriptum,
1. cap. 32. inter rariora nostra MSta reservamus.

IX. Hæc igitur mens est Galeni, quod licet tuni-
cæ & membranæ ratione substantiæ inter se non dif-
ferant, tamen una atque eadē hujusmodi pars, pro di-
verso respectu, modò membrana, modò tunica sit
nominanda (y), *membrana quidem ab essentiâ, tunica ve-*

(y) de anat
adm. Lib.

7. cap. 2.

cl. 1. f.

94. B. D.

(y) ὑμὴν μὲν ἀπὸ τῆς οὐσίας, χιλῶν δ' ἀπὸ
τῆς χρείας. rò ab

ro ab usu. Unde etiam membranas quasvis non ad- (2) de
modum propriè tunicas nominari (2) contendit, anat. adm.
quandoquidem *tunica* vocabulo operimentum seu indu- Lib. 6. c.
mentum saltem tegumentumq; significatur. 7. f. 92.

X. Conferantur ea, quæ proponit laudatus Hoff- C. & Lib.
mannus, qui (a) ὑμέναις Membranas illa dicit corpora f. 94. C.
tenuia, qualis est aranearum tela, mollia, densa tamen, exan- (a) Inst.
guia & frigida, quæ ferè exterius partes ambiunt & invol- Med. Lib.
vunt: at χιλιῶναις Tunicas corpora & ipsa, sed priori 2. cap. 12.
bus multo crassiora, & præterea carne manifestâ farta, qua- S. I. pag.
que non ambiunt partes alias, sed ipsa partes constituunt. 52.
Quam suam doctrinam in Post-cursu (b) ita contraxit: (b) L. cit.
ὑμέναις voco corpora illa tenuia, quæ partes omnes, præ-
cipuè viscera, tam sanguinea, quam exsanguia, extus obvol-
vunt: χιλιῶναις, viscera exsanguia sola; quo venæ quoq;
pertinent & arteriæ.

XI. Cæterum cū denuò liqueat, membranas & tuni-
cas ab Auctoribus modò confundi modò distingui;
(confundi nimirū, dū in latā suā significatione spectatæ,
unum idemque denotant; distingui autē, dū strictè atq;
propriè consideratæ, res diversas indicant;) nos,
missis aliorum opinionibus, illis accedimus, qui, non
tam qua substantiam, quam qua usum inter mem-
branas & tunicas quandam agnoscunt differentiam.
Notanter dicimus; non tam qua Substantiam. Sic enim
saltem differunt tanquam magis & minus crassæ &
duræ, ita ut alia membrana crassior sit alia tenuior,

C³ &

(2) ἀμφίεσμα γὰρ ἢ περιβλημα δηλοῦται
πρὸς τὸ χιλιῶνος ὀνόματος.

& rursum alia durior alia mollior. Et sic, si qua substantiam distinctio esset instituenda, tunicæ foetum involventes meliori jure membranis essent annumerandæ, quam peritonæum, omentum, sclerotica oculorum &c. cum illæ longè sint tenuiores istis. Notanter etiam subjungimus; *quam qua usum*. Sic enim strictè & propriè sumtæ Membranæ commodè distinguuntur, in Membranas in specie sic dictas & Tunicas. Quam distinctionem quia & nos *in Synopsi*

(c) Part.
Spec. Sect.
12. cap. 3.
membr. 2.
Art. 12. p.
233. seqv.

Physicâ antiquo-nova (c) observavimus, adeat eam qui volet. Nos pergimus, & tandem, his ita præmissis, de Membranis Cor vestientibus quædam subnectimus.

XII. Duas nimirum esse membranas, quæ Cor ambiunt atq; defendunt, est sane quam apertum. Harum altera immediatè & adeò tenaciter Cordis investit carnem, ut difficulter ab eâ separari possit; altera Cor laxè saltem cingit, & si omnia naturaliter se habeant, *tantum à Corde distat, quantum satis est pro mo-*

(d) *Anat. tu cordis, & humore qui in eâ continetur*, ut loquitur (d) Barth. lib. 2. c. 5. p. 349.

Magnus noster Doctor *Thomas Bartholinus*. Illa propriè loquendo membrana est, non tunica; hæc tunica, non membrana. Illa peculiarem non obtinuit denominationem; huic pericardii imposuerunt nomen. De illà pauca adhuc subjungemus; hujus verò ac humoris in eâ contenti examini peculiarem, quæ hanc sequetur, Exercitationem tribuere constituimus.

XIII. Quod autem ad illam attinet, quandoquidem speciale nomen nondum acquisivit, *Innominatam* vocabimus. Posset forsan etiam *prima cordis membrana* vocari. Sic enim & Anatomici membranas medullæ spinalis, quibus peculiaris non sunt imposita nomina,

mina, numeris distinguere consueverunt. Aut si ma-
vis, illam vocato *interiorem*, & pericardium exte-
riorem Cordis membranam. Hac namq; ratione &
Profectores membranas rerum distinguunt. Nos ve-
rò de nomine non amplius solliciti, quæ tandem in
Libello nostro de velamento hocce mens sit Hippo-
cratis, unicè inquiremus.

XIV. Ubi sanè candidè fatemur, nos quidem in
eodem Libello innominatæ istius membranæ nulla
reperire vestigia. Licet enim vocula ὑμὴν ibidem
(e) aliquoties legatur, non tamen memoratam mem- (e) cap. 7,
branam, sed valvulas denotat, in ventriculis cordis v. 3. bis. &
latentes. Ut ita nullam ejus mentionem in dicto Li- cap. 8, v. 1.
bro fecisse Hippocratem asserere audeamus. Neq; & c. 9. v.
tamen eam Optimo Seni plane incognitam fuisse 2. 3. & 4.
censendum est. Si quis enim conjecturæ superest lo-
cus, certè in *Libro de Carnibus* innominatæ hujus mem-
branæ mentionem fieri, haud vanè conjicimus. Lo-
cus hic est (f): *Cor multum glutinosi & frigidi obtinet,* (f) cap. 6,
quod à calido calefactum, caro dura & viscida evasit, v. 1. Op.
ipsumq; membrana involutum est. Loquitur scil. in Sect. 3. p.
verbis allegatis de cordis genesi, unde dum illud è 250.
materiâ viscidâ ac frigidâ, à calore liquefactâ, for-
mari docet, vel ideò membranam ei circumtensam
esse indicat, ne à calore denuò liquefactum diffloe-
ret. Quod sane officium cordi pericardium mini-
mè præstat.

XV.
(f) ἡ δὲ καρδίη πυχλὴ ἔστω κολλώδους καὶ ἔστω ψυ-
χεῖ ἔχει. καὶ ὑπὸ ἔστω θερμῷ θερμαινόμενον, κρέας
ἐγένετο σκληρὸν καὶ γλίχρον. καὶ μήνιγξ περὶ
αὐτὴν.

X V. Hanc igitur innominatam membranam

μῆνιγγα vocat *Cous*, quia instar piæ Cerebri matris tenuis est seu subtilis, sed simul spissa. Et de istâ intelligendus etiam est *Aristoteles*, inquit (g): *Cor* (g) de Hist. opertum est membrana involucre pingui & corpulento. Quæ Anim. lib. 1. c. 17. Scaliger (h) sic protulit: *Habet cor membranam pinguem* (h) in Com. crassam q. Huic enim membranæ adnascitur adeps, in Arist. idque ut plurimum circa cordis saltem basin. Et Hist. de hic insuper pro voce *crassam* rectius substituitur *spissam*. Sic enim non tantum voculæ παχύς nulla vis 1. cap. 20. inferitur, quippe quæ & crassum denotat & spissum text. 190. seu densum; sed etiam contradictio, è tenuitate pag. 133. istius membranæ emergens, tollitur. Licet enim omne quod tenue non est, recte dicatur esse crassum; non tamen omne quod tenue non est, recte dicitur spissum; non enim omne, sed saltem quoddam, quod tenue est, potest simul esse spissum. Sic spongia tenuis non est, neque tamen etiam spissa, sed potius rara. Sic charta augusta seu epistolaris tenuis est, & tamen etiam spissa. Sic ergo & *Philosophus* membranam Cordis innominatam, quæ tenuis est, recte dicit esse spissam, non verò crassam.

XVI. Utrum autem *Galenus* istius membranæ aliquam fecerit mentionem, non ita determinare audeamus. Numerat quidem (i) inter membranas, quæ ex- (i) de Anat. actè sunt tales, etiam τῆς καρδίας ἀμφέσμα. adm Lib. 7. cap. 2. Cl. Sed quia ei & tunicæ ἀμφέσματᾶ sunt, ut ex lo- 1. f. 94. C. co illius supra (k) citato liquet, quodnam cordis involu- (k) §. 9. crum ibi intelligat, curiosus divinet Lector. pag. 21.

(g) ἡ καρδία ἔχει δ' ὑμένα πημελώδη καὶ παχύ.

COROLLARIA

RESPONDENTIS.

- I. Solum Cor est sanguificationis verum Organum.
 - II. Non omne quod quantum est, divisibile est naturaliter,
 - III. Color realis etiam ablato Lumine est act u Color.
 - IV. Bruta non sunt ratione prædita.
 - V. Urachus in foetû humano non est pervius.
-

Ateneris, patrios inter, ZÖLLERE, Penates,
 Unguiculis notum Te meus arsit amor.
 Jam Tua tûm placuit pietas, placuere politi
 Mores ingenii dexteritasque Tui.
 Nunc majora novo surgunt mihi gaudia plausu,
 Pulpita dum fausto fidere docta teris.
 Perge bonis avibus, lætos solertia fructus
 Sollicitusque dabit præmia digna Labor.

*Ita Laudatissimis, Politissimi DN. Respondentis, Auditoris atq; Con-
 victoris sui seduli ac modesti, in Philosophia & Medicina progres-
 sibus, animitus gratulatur.*

P R Æ S E S.

Miranda terræ quæ bifidæ tegit
 Moles, in antris didita scrupis,
 Lustrare pulchrum est, & recessûs
 Omnigenæ penetrare matris.
 At ampliori dignus adoreâ,
 Qui dædalum gestit propriæ domûs
 Novisse compagem, intimamq;
 Corporis addidicisse formam.

Id Tu secundis auspiciis facis,
 ZÖLLERE, blandus quem Charitum lepor
 Commendat & suavis sororum
 Castalidum decorat venustas.
 ProCORDE, vero & principe sanguinis
 Auctore, pugnas. Opto Favonios
 Dextros, & obtento tropæo
 Frondis Apollinæ decorem!

Politissimo Dn. Respondenti Amico integer-
 rimo gratulab.

JOH. CHRISTOPH. ROSTEUSCHERUS.
 Gedanensis.

PUniceum Cordis duplici sub veste Colorem,
Corq; ipsum mediâ cui regione Thronus,
Optima grandævi relegens vestigia Coi,
ZÖLLER, egregiâ dexteritate probas.
Discere Phœbéas sic pergas sedulus artes;
Ipse tibi Phœbus præmia digna dabit.

*Amicissimo Dn Contubernali festinantissimo
calamo deproperabat,*

IOHANNES JACOBUS WEBERSKY,
Gedanensis.

Wie Iason seinen Muth in keiner Schlacht verlieret /
Und sparet keinen Fleiß / wenn Er an Colchos Strand
Mit Drachen sechten muß / biß Er in Griechen Land
Mit seinen Helden hat das güldne Fells geführt:
So hat der Jugend Glanz auch Dich / Mein Freund / geführt /
Nur Sie ist deine Lust / Sie leitet deinen Sinn /
Der nimmer ruhen kan / biß zu den Sternen hin /
Wo Weißheit und Verstand gelehrte Männer hieret.
Wie wenn die Wellen sonst ans Ufer häufig schlag'n
Und sich einander selbst mit schneller Nixe jag'n
In ungezählter Zahl. Fahr also fort im rennen /
Es schencket Phæbus dehm' / der bey Ihm bleiben wil /
Der seinen Berg ersteig't / und kommet an das Ziel /
Ein Lob / das ewig wird die späte Nachwelt kennen.

Dieses wehnige hat dem Herren Antwortenden zu Ehren
aufsetzen so wollen als sollen

ERNEST WEINBERG /
Dankiger.

An den Hn. Respondenten,

Seinen werthgehaltenen Herzens-Freund.

Man mercket es / wie Er in allen Sachen /
Umb die Er sich bemüht /
Auff den gelehrten Rahmen sieht.
Denn / weil Er sich voraus berühmt will machen
So opfert Er die Zeit / und seinen Lebens-Lauff
Absonderlich den hohen Künsten auff:

Ist macht Er uns auffährlich Kund /
 Er hab' ein rechtes Herze zum Studiren /
 Und ob man Ihn auch scharf versezt /
 Sey Herz und Muth doch unverlezt.
 Drum / wird Er noch beherzter seyn /
 Und sich vor keinem Gegner scheun /
 So sagt gewißlich dieser treue Mund:
 Apollo werd' Ihn bald mit grünen Lorber zehren.

f.
 CASPAR PIERRE /
 von Crossen auß Schlesien.

Sunt, qui Virtutis callem calcare recusant,
 Et Sophiæ, dubitant, num gradientur, iter.
 Cum Scopulis etenim ducens huc semita multis
 Plena sit, hinc paucis hæc via dura placet.
 Hos autem meritò relictos despicias omnes,
 ZOELLERÆ, Aonii pars adamata chori.
 Te pulchro ingressum sophiæ conamine campum,
 Ulteriùs cursum hunc continuare juvat.
 Nec retinere tuos isto de tramite gressus
 Dilecti pateris tristia Fata Patris.
 Nuper enim monstrans Morum quod grata Venustas
 Inprimis Iuvenem condecorare queat;
 Nunc quoque, Pæoniam qui solers excolis Artem,
 Ex Medicis, quæ de CORDE tenenda, doces.
 Perge viæ constans, quæ cœpta, insistere: Lauri
 Cœptum Pieriâ Meta coronat opus.

*Ita Præstantiss: Dn. Respondenti Amico
 honoratiss: appl.*

CONSTANTINUS BEREND, Gedan.

ERASMUS:

Eruditio & Virtus tutissimæ sunt Divitiæ, quæ nec eripi possunt,
 nec gravant circumferentem.

Felix, eximiâ qui vivit præditus Arte,
 Cui per Apollineos Musa dat ire Choros:
 Quem Virtus extollit, habet quod præferat Auro,
 Hæc etenim cunctis anteferenda bonis.
 Sapius aris eget censû jam dives opimo,
 Irus & est subitò, qui modò Cræsus erat:

Ditescens

Ditescens variis Curarum fluctuat undis,
 E Curis Curas cernit abire novas:
 Aufert effractâ nummos Fur callidus Arcâ;
 Eripit aut dextrâ Latro furente vagus;
 Accidit, ut spargat funesti semina Martis
 Hostis, & excidiis mœnia tuta petat;
 Vel per summa furens laquearia sæviat ignis;
 Agmina vel subitæ præcipitentur Aqua.
 Casibus his cunctis premitur formidine mentem
 Dives. Opes igitur mille pericla manent.
 Talia non metuunt Sophiæ septemplex Artes,
 (Quantumvis Musis hæc malè secula velint!)
 Talia nec metuit Divini pectoris Altrix,
 Virtus, obscuro nescia stare loco.
 Hæ sunt Divitiæ, quas nec tibi callidus aufert
 Effractor, quas Mors nec truculenta rapit:
 Hæ sunt, quæ pascunt Animos, non Corpora multo
 Pondere debilitant, quod facere Æra solent:
 Hæ tecum vivunt, hæ te comitantur ad Umbras.
 Hasq; reservabis Mortis iturus iter.
 TE quoq;, Pars Nostræ non interitura Medullæ,
 Ingenuas Artes excoluisse juvat;
 Egregiam Musis Virtutem jungis amicis,
 Et sic è gemino Munere clarus eris.
 Ito bonis Avibus: Medicæ sint fausta Cathedræ
 Ausa, Tibiq; dehinc commoda multa vehant!
 Ita Præstantiss. DN. RESPONENTI, Conterraneo singulariter
 dilecto, Amico infucato, alterâ jam vice publicam
 scandenti Cathedram applaudere debuit
 SAMUEL SCHÖENBAED / Thorun.

SACHARIAS COELLER, T.

Anagramma.

ALACER COLIS ARTES.

Ingenium ingenuas ALACER, Philomuse, per ARTES
 Tu COLIS: Id nobis hæc tua cœpta probant.

Perge celer, Zœller, studiis dare tempora perge!

Sic tandem lauru tempora cincta feres.

Paucissimis huic Præstantissimo Dn. Resp. Amico æstimatissimo gratul.

HENRICUS FINKENO. Curland.